

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Вермієнко Т.Г., к.е.н., доцент кафедри фінансів
Херсонського ДАУ

Останні два десятиліття відзначаються помітним розширенням фінансових ринків у провідних країнах та країнах, що розвиваються. Фінансовий ринок є необхідним інструментом ринкового господарства, за допомогою якого вирішуються фінансові, інвестиційні і соціальні питання. Це пов'язано з тим, що для ефективного розвитку національної економіки необхідна мобілізація тимчасово вільних грошових коштів населення, суб'єктів господарювання і держави, їх розподіл і перерозподіл на основі попиту і пропозиції між різними галузями економіки.

Фондовий ринок України перебуває в стадії формування. Останнім часом спостерігаються позитивні тенденції в його розвитку. Зокрема, незважаючи на непросту політичну ситуацію в державі, активного скидання акцій не відбувається.

Актуальність цієї теми полягає у тому, що для ефективного функціонування національної економіки, необхідно додатково залучати інвестиційні ресурси. Після кризовий час населення перестало довіряти державі, тому і зменшились інвестиційні надходження. Тому в першу чергу необхідно вирішити цю та інші проблеми.

Проблеми розвитку вітчизняного фондового ринку є темою досліджень значного кола таких вітчизняних науковців, як М.О. Бурмака В.В. Колесник, В.В. Корнєєв, О.І. Савицька, С.І. Румянцев, Л.В. Тимчишин. Проте, у функціонуванні фондового ринку України залишається ще ряд невирішених проблем як інституційного так і правового характеру, що потребують детального дослідження та негайного вирішення.

Фондовий ринок - явище об'єктивне, він виник у зв'язку з гострою потребою в додатковій формі мобілізації коштів для фінансового забезпечення розвитку економіки держави. Фондовий ринок як складова фінансового ринку традиційно вважається забезпечувальною ланкою всієї фінансової системи держави [1].

На сьогоднішній день на фондовий ринок покладено досить багато різних завдань, це формування економічного простору у державі, допомога у визначенні пріоритетних напрямів інвестиційного фінансуванні секторів економіки, стимулювати або обмеження конкурентоспроможності, розподіляти, зменшувати інвестиційні ризики, бути носієм ринкової ідеології.

Основне завдання сьогодення – створення умов для становлення цілісного, висококваліфікованого, ефективного і справедливого ринку цінних паперів з метою подальшої інтеграції його в світові фондові ринки. У зв'язку з тим, що на цей сегмент ринку положено досить велику частку завдань, досягати ринкових змін допомагає держава.

Поряд з цим виникає ряд проблем:

1. Недосконалість конкурентоспроможності фондового ринку. Ця проблема впливає із того, що недостатньо сприятливою є державна політика

щодо оподаткування на фондовому ринку. Не завжди здійснюється оприлюднення вагової інформації про ринок цінних паперів, домінуючими цінними паперами на ринку залишаються державні, що певною мірою перешкоджає випуску нових з боку підприємницьких структур.

2. Проблема податкового стимулювання розвитку фондового ринку потребує звільнення від обкладення податком на прибуток підприємств та податком на додану вартість некомерційних організацій фондового ринку; скасування плати за реєстрацію інформації про новий випуск цінних паперів. Також доцільно відмовитися від оподаткування курсових різниць, що виникають при перерахуванні у національну валюту інвестицій на фондовому ринку, які надходять в іноземній валюті.

3. Проблема корпоративного управління ринком полягає в недосконалій системі розкриття інформації про вартість цінних паперів та об'єкти інвестування через інструменти фондового ринку.

4. Мала розбудова інфраструктури фондового ринку потребує організації обміну інформацією між організаційно оформленими ринками, оскільки такої організації на даний час немає. Також виникає необхідність запровадження електронного документообігу при укладанні та виконанні угод з цінними паперами, прийняття єдиних стандартів та сертифікації систем електронного цифрового підпису та шифрування даних [2].

Фондовий ринок України знаходиться на порозі серйозних перетворень, про що свідчить Програма розвитку фондового ринку України на 2011-2015 рр. Метою даної програми є підвищення захисту прав інвесторів та формування конкурентоспроможного національного фондового ринку на основі поступового зменшення спекулятивної складової ринку з одночасним зростанням інвестиційно-спрямованого сегменту в умовах фінансової глобалізації.

Насамперед документ пропонує механізми вирішення проблем низької ліквідності ринку, поліпшення його інфраструктури та спрощення валютного регулювання. Програма містить понад 120 заходів із подолання проблем. У короткостроковій перспективі (до кінця 2012 р.) мають дозволити звернення концесійних корпоративних облігацій, знизити вимоги до лістингових паперів та дозволити включати в лістинг біржі акції, які вже пройшли процедуру лістингу на другому фондовому майданчику. Пробудити інтерес емітентів до IPO планують через спрощення умов випуску та розміщення цінних паперів. Програма регламентує спрощення порядку здійснення операцій з іноземною валютою для резидентів, щоб українські інвестори могли активніше купувати цінні папери емітентів інших країн. Передбачено врегулювання випуску та обігу валютних деривативів. Документ також декларує необхідність обов'язкового створення Центрального депозитарію. Довгострокова перспектива (до кінця 2015 р.) розвитку фондового ринку передбачає скасування торгівлі з відстрочкою платежу, оскільки всі угоди мають здійснюватися тільки в режимі миттєвої поставки проти платежу [3].

Для вирішення існуючих проблем пропонується наступна система заходів та механізмів:

- суттєве розширення пропозиції цінних паперів з високими інвестиційними характеристиками;
- удосконалення засад функціонування боргового ринку та запровадження нових видів і інструментів;
- підвищення ролі внутрішніх інвесторів, громадян та інституційних інвесторів (пенсійних та інвестиційних фондів, страхових компаній тощо);
- покращення інформаційної прозорості фондового ринку України;
- сприяння розвитку та становлення потужних національних інституційних інвесторів;
- зосередження торгівлі цінними паперами підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави та підприємств-монополістів на фондових біржах;
- завершення пенсійної реформи, що забезпечить появу на фінансовому ринку недержавних пенсійних фондів, які у розвинених країнах являються одними з найпотужніших інвесторів;
- модернізація депозитарної системи України;
- удосконалення саморегулювання на ринку цінних паперів;
- формування сприятливого податкового клімату для учасників фондового ринку;
- забезпечення подальшого розвитку послуг Інтернет-трейдингу як інструмента залучення інвестицій від роздрібного інвестора;
- удосконалення та оптимізації режиму валютного регулювання операцій із цінними паперами в Україні;
- консолідація біржової системи фондового ринку через забезпечення умов для здійснення публічних первинних розміщень пайових та боргових цінних паперів на фондових біржах з одночасним унесенням їх до лістингу.

Отже, фінансовий ринок є життєво важливим фундаментом для зростання, розвитку і стабільності національної ринкової економіки. Незважаючи на позитивні тенденції торгівлі на фондовому ринку України, залишається ще ряд невирішених проблем, які стримують наближення даного сегменту ринку до світових стандартів.

Список використаних джерел:

1. Школьник І.О. Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку / І.О. Школьник // Монографія. – Суми: ВВП «Мрія -1» ЛТД, 2008. – 348 с.
2. М.В. Поплавська. Особливості формування фондового ринку України / М.В. Поплавська // Економіка та держава, 2011. – №2. – С.79-81.
3. Проект програми розвитку фондового ринку України на 2011-2015 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ssmc.gov.ua.